

Vicenç Villatoro

El cas Gomis*

Un dels debats soterranis més importants de la primera fase de la transició va ser el que tenia com a protagonista el personal polític del franquisme. En aquella fase del procés democratitzador s'estava discutint —sense fer-ho massa explícit— si les persones que havien sostingut el franquisme o col·laborat amb ell tindrien algun paper en la futura societat democràtica. El debat era cabdal per a alguns sectors —militars, policies, allò que podríem anomenar «cossos de l'estat»— que probablement estaven disposats a avortar qualsevol via a la democràcia que suposés la seva jubilació involuntària. Però també s'estava decidint de fet si a una sèrie de polítics que havien tingut un cert paper en el franquisme però que es consideraven —per evolució ideològica o per pura professionalitat política— reciclables en la democràcia els seria retret sistemàticament el seu passat o no.

Si més no parcialment, aquella distinció protohistòrica entre reforma i ruptura era també una distinció entre repesca o no repesca del personal polític del franquisme, d'aquell en les fronteres d'allò repescable. Per bé o per mal va guanyar la reforma. Per bé o per mal, es va decidir que el passat, en general —potser només amb l'excepció de passats massa brutals o de les autoexclusions del franquisme pur—, no seria retret. Es va imposar una teoria de l'oblit més o menys emparentada amb l'esperit de reconciliació nacional amb el qual l'oposició democràtica al tardofranquisme havia perdonat els vencedors en la guerra o, potser, havia camuflat les seues impotències.

Que un passat franquista no mereixeria condemnes ni invalidaria carreres en la nova democràcia va quedar diàfanament clar quan el mateix Adolfo Suárez va prendre les regnes del procés democratitzador i quan personatges —com Manuel Fraga— van sobreviure políticament fins als nostres dies —amb estatuts respectadíssims de «cap de l'oposició»— o quan no es va retreure a personatges com Areilza, Ruiz-Giménez o Fernández Ordóñez col·laboracions gens marginals amb l'antic règim. Aquests eren els casos més vistosos. Però probablement amb noms menys brillants el procés va anar més lluny. Molt diversos partits i sindicats van incorporar quadres procedents dels aparells del franquisme, i qui estigui lliure de pecat que tiri la primera pedra. A més, en els tretze anys que ens

separen de la mort de Franco no hi ha hagut, ni en la primera transició ni en el moment clau de l'arribada al poder dels socialistes, mentalitats depuradores, factures en nom del passat. La transició sencera ha respectat aquella mena de pacte fundacional que permetia surar a molts col·laboradors i integrants del franquisme, més o menys conversos, en la nova situació.

Ara, a Catalunya, el nomenament de Josep Gomis com a conseller de Governació ha convertit en polèmic allò que de fet ha estat present d'una manera subterrània en els tretze anys de transició. Plantejar el problema ara i reduir-lo al cas de Josep Gomis o és reduccionisme o és un exercici de doble moral, que prohibeix a alguns el que es permet a d'altres. Si tants altres personatges vinguts del franquisme han tingut joc, ¿per què no Gomis? Si durant tretze anys hem estat actuant tots plegats com si els passats no existissin, si s'ha renunciat sistemàticament a utilitzar un passat franquista com a element desqualificador, ¿per què canviar-ho ara? La polèmica real no hauria de ser Gomis sí o Gomis no. S'hi pot estar més o menys d'acord, es pot interpretar el seu nomenament com un signe més o menys favorable, però el problema no és aquest. El problema és si a l'inici de la transició s'havia d'haver adoptat aquesta política d'acceptació del reciclament d'un cert personal del franquisme. I aquí s'hi va mullar tothom. I potser no era tan equivocament mullar-s'hi com pot semblar vist des d'ara, quan moltes de les pors i de les incògnites d'aquell moment s'han diluït.

El que em sembla que no pot ser és que, si fa tretze anys es va deixar entrar en el club de la democràcia un cert personal polític del franquisme, ara de colp i volta ens remirem les fitxes d'ingrés i a més no les remirem igual per a tothom. És el problema, en definitiva, de la transició. Si es va fer bé o malament. El que no es pot és refer-la. En la lògica de la transició —que és la lògica de totes les forces polítiques que van jugar a aquesta transició—, Josep Gomis serà un conseller adient o no adient pel que faci ara. No pel que va fer quinze anys enrere. Durant tretze anys, aquestes han estat les regles del joc. Caldria ser molt supersticiós per a escandalitzar-se'n només en l'any tretzè. □

* Josep Gomis és l'antic president de la Diputació de Tarragona i actual Conseller d'Interior de la Generalitat de Catalunya